

عنوان مقاله:

رهیافت های انتقادی آخوندزاده به حکومت صفویه

محل انتشار:

دو فصلنامه جستارهای تاریخی، دوره 13، شماره 2 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 26

نویسنده:

علی سالاری شادی - دانشیار پژوهشکده تاریخ پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

خلاصه مقاله:

آخوندزاده از روشنفکران پیشگام ایرانی است که با وجود تحصیلات سنتی اش در ایران، تحت تاثیر محیط فکری قفقاز به عقب افتادگی ایران پی برد و درصدد ریشه یابی علل نابرابری ایران با دنیای غرب برآمد و در این راه به طرح مباحثی مهم هر چند عجولانه و گاه غیر محققانه پرداخت. یکی از مباحثی که او بر آن تمرکز کرد، تامل درباره تاریخ و گذشته تاریخی ایران بود که وی آن را به دو قسمت دوره طلایی باستان و عصر خشونت بار اسلامی تقسیم نمود. او تهاجم اعراب مسلمان به ایران را یکی از عوامل این نابرابری ها دانست. لذا نسبت به عصر اسلامی رویکردی سخت انتقادی در پیش گرفت و نحوی غیرمحققانه حکومت های سامانی و ایلخانی را در یک ردیف نهاد. حال با توجه به این رویکرد، مساله اصلی این نوشته این است که نگرش آخوندزاده نسبت به صفویه چیست و آن را چگونه ارزیابی و تحلیل کرده است. نگارنده با روشی توصیفی-تحلیلی به این نتیجه می رسد که آخوند زاده بر دو مساله تاکید خاصی دارد: نخست، خرافات و دیگری آغاز عصر جدید در غرب و مواجهه ایرانیان با آن. با این دو رویکرد تاریخ صفویه برای وی اهمیت خاصی یافته است. چنانکه در دو نوشته اختصاصی یعنی «ستارگان فریب خورده (یوسف شاه)» و «نقد اشعار و تبار سروش اصفهانی» به تاریخ صفویه، افکار و شیوه مملکتداری آنها پرداخت و در قیاس با سایر سلسله های پس از اسلام انتقادهای به مراتب بیشتری را متوجه صفویان کرده است. تا آنجا که اغلب نقدهای او به دوره اسلامی بصورت تلویحی متوجه صفویه است.

کلمات کلیدی:

آخوند زاده، صفویه، شاه عباس، یوسف شاه، نجم ثانی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1646184>

